

7. *Vodonos*, ki ima 14 požiravnih jam, ena pa na
8. *Rešeto*, ki je najnižje in najbolj stanovitno in
ima spet več jam raznih imen,

9. *Uševska rejta*, ki požira *Žirovnščico*. Bila
je še ena jama nek: *Mniške vrata*, ki so jo pa,
pravijo, nekdanji bistriški mnihi z železno mrežo za-
gradili in z zemljo zasuli, da ni tako hitro jezero usah-
nilo in da so oni rib imeli. *Mogoče*. — V spodnjem
koncu jezera pod *Dolenjo vasjo* je pa

10. *Vélika Karlovca*, nekoliko više, kakor je
jezerski svet, zato požira le, kadar stoji voda visoko.
Nje žrelo je strašno, široko nad 6 sežnjev in 2 visoko.
Z lučjo se gre lahko deleč notri, ki se razširja in zvi-
šuje, tako dolgo, da se pride do nasipa ali nanosa iz
samih krljev in druge šare in ni mogoče, prekoračiti
ga. Prec za to je pa

11. *Mala Karlovca*, veliko manjša, pa grozno
veliko vode požre, ker je dokaj nižja.

Zraven *Male Karlovce* na levo je stal na višavi
nad *Svinjsko jamo* nekdanj grad *Karlovec*. Njegovi
sledilci so pa že tako zaraščeni z mahom in grmovjem,
da sva jih z gospod A. Obrezom neko popoldne dolgo
pa brez kopavnega orodja zastonj iskala. V tem gradu,
pravijo, je bivala svoje dni mlada gospodična, ki jo je
rad vidil sin *Šteberškega grajščaka* pod *Križno goro*.
Hodil je ponoči v vas v grad, in da je vedil kam ves-
ljati, postavljala mu je luč na okno. Zvedil je pa to
znanje ljubosumnež v gradu, ugasnil je luč na oknu
in postavil drugo nad *Véliko Karlovco*. *Šteberški veslja*
kakor po navadi, ne sluté hudobije, proti luči in gorjé!
Karlovca ga požre s čolnom vred. — Pripoveduje se
tudi, da se je enkrat grajska gospodinja peljala gori v
grad po klancu, ki je bil nad *Svinjsko jamo*. Pot pod
njo se vdere in ona pade s kočijo in konji v jamo, ki
jo je za zmiraj pokrila. Od žalosti je ukazal potem
gospod grad podreti, jamo zasuti in sam se je preselil
v druge kraje.

V zgornjem kraju jezera je *Otok* z vasjo in cerk-
vico sv. *Primoža* in *Feliciana* v sredi otoškega gojzdiča,
poddružnico starotrške fare. Med *Otokom* in *Grahovim*
v sredi jezera je drug vzvišen kraj *Benedke*. Kadar
so te pod vodo, je tudi v *Planini* povodenj.

Cerkniško jezero ima pa tudi svoje povodne prebi-
vavce, namreč ribe, race in povodne ptiče.

Ribe so te-le: 1. *ščuke*, jako rodovitne; največa,
ki so jo vjeli, je vagala 25 funtov; 2. *šlajni*, ki so
najbolji, in največi vaga okoli 5 funtov; 3. *menki*, ki
so pa slabji za jed in tudi ne za sušilo, ker niso tako
debeli; 4. *kleni*, so najmanj rodovitni in ne čez 3
funte težki, in 5. *kapeljni* po malih iz skal izvirajo-
čih vodah, ki so pa prav majhni in komaj omena vredni.

Rac je več plemen: 1. *vélike race*, ki na suhem
jajčica valé in potem peljejo mladiče v vodo; 2. *špeg-
ljarji*, ti se ne zležejo tukaj, ampak gredo preč mesca
marca, 3. *rujavoglavke*, se tudi tukaj ne zležejo;
4. *žvižgalke*, 5. *črni zvonci*, 6. *potavkarji*, 7.
hrepeljce, 8. *liske* ali *postne race*, te imajo na
vodi svoje gnjezda iz bičja in plavajo po vodi, da lahko
starka, jajca godé, iz gnjezda pije, 9. *zličarec* itd.,
tako, da se vsem še imena ne vedó.

Povodne ptiče so pa: *kozice*, *dularji*, *mar-
tinčki*, *vélike* in *male kokoške* ali *mokožki*.

Zdaj, ko vsahne jezero vsako leto, ni ravno veliko
in velikih rib. Kadar pa ne vsahne 2 ali še več let, jih
je toliko, da jih vjamejo z enim samim zaulakom po 4
do 6 centov. Leta 1714, ko ni bilo jezero prej 7 let
vsahnilo, so bili nalovili toliko rib, da niso vedili kam
ž njimi. *Kranjci*, *Korošci*, *Štajarci* so jih imeli celi
post dosti.

Za njega, ki išče kratkočasa na jezeru, je najpri-

jetniše, voziti se po njem kak *jesensk* ali *pomladansk*
popoldne, kadar je vpadla voda že toliko, da plavajo
glavice jezerskih cvetlic po vodi. Zdelo se mi je, kakor
bi se vozil po kakem začaranem cvetličnem vrtu. —
Tam po *Javorniku* pa se nek še pozná stara rimska
cesta, ki je peljala na *Trpo* nad *Starim trgom* in na
Metullum v *bloški fari*. Morebiti so imele *Zamostnice*
pod *Gornjim Jezerom* kako zvezo s to cesto?

(Konec prihodnjič.)

O zadevah matice slovenske.

Iz Haloz na Štaj. 5. junija. Utemeljitelji k na-
stajajoči „Slovenski matici“ so v Halozah dosle sledeči
gospodje pristopili:

gosp. Weixl Ivan, dekan in župnik pri sv. Barbari,
„ Vučnik France, učitelj pri sv. Barbari,
„ Stranjščak Davorin, župnik na Zavrči,
„ Trampuš Ivan, kaplan na Zavrči,
„ Mlinarič Jožef, župnik v Leskovci,
„ Arnoš France, kaplan v „
„ Pinežič Viktorin, kaplan pri sv. Vidu,
„ Švajger Gabriel, „ „ „
„ Kanceler Pavel, župnik pri sv. Trojici,
„ Hrtiš Benedikt, kaplan „ „
„ Lajhov Jožko, novinec v Admontu,
„ Raičev Božidar, duh. pomočnik pri sv. Barbari.

Znano je rodoljubje naših gosp. duhovnikov, ki so
vselej pripravljene z žrtvami pokazati ljubezen svojemu
rodu; mnogo so učinili, in mislim, da hočejo tudi sedaj
si osvetljati lice pred sedašnjim in bodočim svetom, ter
krepko pomagati temu narodnemu zavodu — matici —
na noge. Za razne stvari smo darovali; pošiljali celo
novce v tujevino, v Ameriko, Afriko in Bog vé kam
vse; pomozimo najpred sebi in svojemu narodu; to
bode nam gotovo največo zaslugo, slavo in hvaležnost
doneslo. Najlože in najhitreje bi se ta reč tako-le os-
novala. V vsaki dekanovini celega Slovenskega, tudi
na Prekmurskem bi naj gosp. dekan sam ali kak drug
rodoljub to delo prevzel, ter ondi pobral podpise, ter
jih gosp. doktorju Ivanu Bleiweisu v Ljubljano odposlal.
Ranjšek na mesec se menda dá vsakemu g. duhovniku
za tak blag namen prihraniti. Po takem bi v malo
tednih utemeljiteljstvo zagotovljeno imeli. Tudi društva,
knjižice, srenje itd. bi se naj nagovarjale, nekaj darov,
ako ne cele utemeljnine, polagati na domači darilnik.

Belanec.

Jugoslavenske pesmi.

* *Cerkvenih in družih narodnih srbskih pesem*, ki
jih izdaja slavni Korneli Stanković, je prišel na
Dunaji že drugi zvezek na dan. Sprejemajo jih povsod
z veliko veliko pohvalo. Vse te pesmi, cerkvene in po-
svetne, so od konca do kraja prave národne pesmi;
narod srbski jih je zložil sam; Stanković jih je za-
pisal, kakor jih je slišal peti, potem pa po pravilih mu-
zičnih cerkvene zložil za čveterospev in klavir, posvetne
národne pa za klavir in kor. Veljavni nemški kompo-
zitêr Šimen Sechter občuduje pevca, ki je te izvrstne
pesmi si v spominu ohranil. Kar je Vuk Štefanović za
besedo srbskih narodnih pesem, je Korneli Stanković
za napeve srbske. Dobivajo se vse te pesmi na Du-
naji ali na domu Stankovičevem (Hotel National) ali
pa v prodajavnicah muzikalnih.

Dopisi.

Maribor 1. rožnika. 2. — Resnične besede o za-
devah štirskih Slovincov, ki jih je govoril v deželnem
zboru v Gradcu dne 16. sušca 1863, poslanec Herman, se

nikakor niso čisto zgubile, kakor bi marsikteri političnih nasprotnikov njegovih želel. Odmevajo v tisoč in tisoč srcih, za ktere je govoril edini in v jako neugodnih okoliščinah. Pisma presrčne udanosti in zahvalnosti podpisane z mnogimi podpisi vseh stanov se mu pošiljajo iz vseh krajev slovenskega Štirskega. Vsaki, kdor ima čutljivo srce za ljudstvo in za pravice njegove premalo in dostikrat krivo znane in priznane, je hitel izreči veliko spoštovanje do moža tako srčnega, z žlahno krepostjo državljansko tako lepo obdarovanega. Tako so mu tudi včeraj, to je, 31. maja, nekteri domoljubi iz Maribora izročili zahvalnico podpisano v Mariboru in v okolici z mnogobrojnimi podpisi. Pismo to, ko popisuje stan slovenskega naroda na Štirskem in delavnost neprecenljivo Herman-ovo v zboru deželnem, se mu zahvaljuje tako-le:

„Za vse te Vaše trude Vam izrekamo iz vsega srca iskreno zahvalo in Vas zagotovljamo, da se Vaše besede nikakor niso zgubile, temuč da odmevajo od dola do dola in kor munjina moč od srca do srca po celem slovenskem Štirskem, in da odmevale bodo, dokler še bode le betvica Slovincov neponemčenih bivala. Imamo pa tudi trdno zaupanje in živo vero, da bode naša sveta in pravična stvar vedno več podpornikov v deželnem zboru dobivala in da se našega svitlega Cesarja slovesno izrečena beseda vkljub vsem nasprotovanjem po pošteni poti vresničiti mora in vresničila bode, tako gotovo, kakor živi in kraljuje večni Bog v nebesih. Slava Vam, nevenljiva slava!“

Zahvalnica je bila dostojno okinčana; vzhajajoče solnce in lovorjev venec sta zalsala naslov; okoli se je vil bršlin, tudi nekoliko pa malo cvetic je bilo v čednem narisu vpletenih; na ovitku se lesketajo narodne naše boje. — Pri izročevanju je govornik z ginjeno besedo preštel neumrljive zasluge počaščenega poslanca, omenil tudi trnjevo pot, ktero hodi sred tolikih nasprotnikov kot prvi boritelj za narodno idejo v štirskem deželnem zboru, in končno še v imenu vseh podpisnikov ustmeno zahvalil za srčno zagovarjanje prirojenih pravic štirskih Slovincov, kar naj plača povestnica in pa lastna vest, ker bi še mnogo nevzbujenih rojakov utegnilo dremati zarad hvaležnosti tolikemu zagovorniku pristojne. — Na to je poslanec Herman v navadni mu pohlevnosti odgovoril, da misli, kar je storil, je bila le dolžnost. Sicer je Nemeč po rodu, al volitve domovina mu je zdaj slovenska zemlja, in ker je prevzel težko in častno službo poslanstva, se tudi hoče truditi Slovincov potrebe spoznavati in na dotičnem mestu kolikor po svoji moči zamore, za njih pravice se boriti. Pa nebi tudi smeli Slovenci misliti, da nam Nemci hočejo krivico činiti ali da se našim nameram in pravičnim terjatvam zoperstavljajo iz zle volje, ampak če nam ovirajo, je vzrok temu le, ker naših zadev in okoliščin ne poznajo. Kar je na njem ležeče, se tudi prihodnjič hoče prizadevati, da naše stanje razjasni in skrbi za polajšanje. Veselilo ga bode, če med Slovenci živeč vidi, da je nekoliko zapuščenemu narodu k napredku pripomogel, ter srečno boritev in boljši užitek na dalje prepusti lastnim sinom domovine z dobro vestjo, da je storil le dolžnost svojo.

(Kon. prih.)

Iz Trsta 6. junija. Drugi dan t. m. so peli naš milostljivi škof v stolni cerkvi sv. Justa*) veliko mašo in pred njo slovesni „Veni Creator Spiritus.“ Imelo se pa je to duhovno opravilo na prošnjo tukajšne mestne gosposke, zato, da je po dolgih zadregah dobila svojega

*) Ker smo že večkrat naleteli, da se v nekterih slovenskih časniki „sv. Just“ v „sv. Jošta“ prekrstuje, naj povemo, da „Just“ izvira iz latinskega „Justus“, — „Jošt“ pa iz „Jodocus“ ali po nemški „Jobst, Jodok“, in da sta toraj ta dva različna svetnika. Tudi potalijansčeni „Žust“ je pomota. Pis.

župana (dr. Porenta) in pa še morebiti največ iz tega namena, da bi on z Božjo pomočjo v svojih dostikrat važnih opravilih umno in modro ravnal. — Kakor pravijo, bota izvoljena v dunajski državni zbor gg. Conti, prejšni mestni župan, in pa Hagenauer. — Tudi v Trstu se vploduje „lacaronstvo.“ Kajti lansko in tudi letošnje leto se nahajajo od svojih nečimernih mož zapuščene žene v montučni ulici pod milim nebom s svojo brklarijo. Letos hira v tej žalostni okoliščini neka mati s štirimi malimi otročiči, ki brez vse dušne in telesne reje po ulici divjačijo. Ali nima li Trst za te sirotice prostora v svojih ubožnicah in pa v oskrbnihnicah? Še krepka mati bi si pa še lahko zaslužila z dnino svoj pošteni košček kruha.

Od kranjsko-štajarske meje. Na kvaterno sredo (27. majnika) ponoči ob devetih privpije Janez Trotošek, imenovan Ribnikar, do Bregarja na sviži (oštari nekaj pod trbovsko ostajo): pomagajte, pomagajte! človek bo utonil! K sreči je v hiši Matevž Koritnik, zavolj svoje velike srčnosti in predrznosti sploh „Radecki“ imenovan, ki je že sedem ljudi smrtne nevarnosti iz Save rešil. Zaslišati vpitje brž skoči na noge in plane iz hiše k Savi; ko vidi pri svitlobi lune nekaj tamnega po Savi plavati, brž odveže čoln in z Bregarjevimi sinom Franc Kusom za utonencom vdere; poprej, ko bi bil imel beli slap (struga pod tunelom ali predorom) Andreja Guardijanovega, brodnika iz Kozice, v se potegniti, ga že „Radecki“ pri sebi v čolnu ima in ne reši samo človeka smrti, ampak še vès les raztrganega flosa polovi. Ribnikar je bil z Andrejem že v mraku iz Zagorja odrinil, al precej pod Zagorjem v strahovitem Prusnikovem jezu treši flos na skalo, da se razbije, vendar brodnika še vkupaj ostaneta na kosu flosa, pod trbovsko ostajo hočeta k bregu poriniti, pa spet v skalo zadeneta, da se flos zasučé in na globoko vodo žene; Robidnikar še more vèn skočiti, al Andreja nese Sava naprej, dokler ga ne reši junaški „Radecki.“ Hvala vrlemu možaku!

Iz Ipave 28. maja. H.... (Mojster Dev in nove orglje. Priprave za čitavnico. Goveja kuga. Svilni črviči.) V Podkrajci dosihmal tudi ni bilo ne orgelj, ne organista; zdaj pa imajo Podkrajci orglje, — organista pa vendar ne — pri vsem tem pa orglje vsako nedeljo pojó in spremljajo čvrsto pri sv. maši ondotne pevce. Kako je to mogoče? Glej! mojster Dev je po navodu povsod zvedenega in navse potrebe svojih faranov marljivo gledajočega g. dekana naredil lajno, orglje na koló, ktera namestuje vsaktere orgle za tako cerkev primerjene, ako le kdo koló taktno sukati zná. Ako poslušáš, pa ne veš, da je lajna, in ker se tudi zraven taktno kolo vrti, gotovo mislil boš, da kaj izurjenega organista imajo Podkrajci, kakoršni se ne sliši povsod. Imajo pa té orgljice veliko veliko viž, skoro za slehern praznik posebej. Naposled*) orglje postavil je g. Dev v Šentbidu. Glasi so mili pa krepki in se nekako posebno dobro ujemajo. Šentbidci so s tem delom tako zadovoljni, da so me — naj naravnost povem — nekteri prosili, naj vrlemu mojstru po „Novicah“ očitno njih zahvalo izrečem, ter ga vsem drugim rojakom gorko priporočim, kar tedaj s tem ob kratkem spolnujem. Slava pa tudi Dev-u za vestno zvršenje omenjenih naprav!

Iz vsega tega, — dragi bravec, da od drugih reči molčim — že lahko spoznaš, da je resnično, kar sem v začetku izustil in da Ipavec ne gleda na stroške, da le veljá za Božjo čast in v njegov dušni prid. Slava poštemim Ipavcem!

Ker že od Ipavcev govorim, prosim, dovolite mi drage „Novice“, da še kaj o drugi reči črhni smem.

*) Stare orglje so tedaj na prodaj in za kako podružnico ravno pripravne. Pis.

Pred kratkem brali smo dva dopisa iz Ipave, prvega v „Naprej-u“, drugega v „Novicah“ — oba o „besedi“, ki je bila 10. maja v dvorani taborski. Gospoda dopisatelja sta imela — vsaj tako mislim — namen, našim dragim rojakom po Slovenii naznaniti, da Ipavci po 8. sept. l. l. na Zémonu popolnoma niso zaspali v razvijanju narodnosti, ampak da tudi za njimi, dasiravno z nekoliko težo, pa vendar kolikor toliko koračijo; kajti okolščine niso povsod enako ugodne. — Slišal sem kdaj ne vem — da je bil v neki soseski župan baran, zakaj da ni o prihodu nekega imenitnega gospoda ukazal streljati, pa odgovoril je, da je bilo več kot sto vzrokov, ki so mu v bran stali; na vprašanje po teh odgovori dalje župan: „Prvi vzrok je bil, da nismo imeli smodnika . . . Tako bi skoraj tudi mi se morali izgovarjati — ako bi nas kdo baral, zakaj se bolj ne družimo z besedami? Smodnika, to je, denarja nam manjka. Z dvorano bi bili sicer prevedeni; odstopil nam jo je v ta namen začasno brez plačila občno znani stari oče „Luka“. Slava mu! Al kaj! dvorana sama ni še dovelj. Treba je tudi glasovira. Pisatelj v „Novicah“ omeni sicer glasovira; — res imamo ga, in še posebno dobrega; kupili smo ga; al za plačilo nam gré še tesno. Pa samo glasovir v dvorani tudi še ni vse. Potrebujemo tudi godbenih drugih inštrumentov, kajti pevci trški hočejo nas tudi s to muziko razveseljevati; res, da imamo tudi še kakošne godbene orodja, pa še ne vseh — in te, ki so, so stare. In dalje, če strun ni, s samim lokom se tudi nič ne opravi, in tudi po petelinsko ne gré tukaj muzicirati; treba je toraj vsake baže črnih pik ali not, in tako še več družih reči, ktere se pa le spet za denar dobijo. — Toraj ljubeznjivi Ipavci po vsi dolini in tudi Vi, predragi sosedje okoli nas, združimo se, ker le z združenimi močmi bomo zamogli napraviti lepe besede*), ki bodo služile nam vsem v pošteno, nedolžno razveseljevanje, pa tudi v občé silno potrebno narodno omiko. — Od goveje kuge ni pri nas nič več slišati; tudi ovce so zdaj na Nanoš spustili, dasiravno je bilo govorjenje poprej, da ne. — Čez praznike smo imeli obilo obilo prav krotkega dežja, ki nam je srca polajšal. — O boleznih svilnih črvičev se pri nas do zdaj še nič ne sliši; ravnajo jih pa veliko menj od lani zarad lanske velike zgube. Z Bogom!

Iz Selce na Gorenskem 5. rožnika. Velikonočni, binkoštni in sv. Rešnjega Telesa prazniki so za Gorenca zeló imenitni in veseli. Pa Bogu bodi milo! letos je bil praznik sv. Rešnjega Telesa pri nas zeló zeló žalosten. Ravno dobro smo procesijo dokončali, ko so še bili vsi ljudje v cerkvi, vstane v vasi ogenj in v pol ure je bilo 8 kmetov, 24 kajzarjev z vsemi poslopji, s kmetiškim orodjem in delavniškim oblačilom v strašnem ognju; tudi nekaj živine je pogorelo; človeka je le enega samega nekaj pobilo, ko je bil dimnik na-nj trešil. Ker je bil tako velik in slovesen praznik, je bilo sicer veliko ljudi vkup zbranih; pa kaj pomaga, ker so bili vsi brez gasivnega orodja in prazniško opravljeni, ter se je moglo prav malo oteti. Veliko jih je zavarovanih, veliko pa tudi ne, in ti so zdaj gotovo veliki ubožčiki. Škoda je grozno velika. Tedaj prav lepo prosim vse milosrčne bravece „Novic“, da se siromakov usmilijo in jim po svoji moči pomagajo. Darovi naj se blagovoljno pošljejo častiti duhovščini v Selce (Selzah). Kako da je ogenj vstal, ni znano.

Štamcar.

Iz Predoselj nad Kranjem 1. krsnika. M. R. P. — Otroci nastavljajo svetemu Miklavžu, da jim prinese orehov, jabelk in kaj družega tacega; včasih je tudi kaka

*) Za gotovo se govori, da bo prihodnja beseda 14. junija, ki se bo nek posebno sponašala. Pis.

šiba vmes. Odrašenci pa nastavljajmo nebeškemu Očetu, naj nam prinese; saj od njega vse potrebujemo. Zraven si pa še celó utegnemo zbrati, kaj naj nam dá. Zdaj si boš bravec mislil: kje? kam? kako? kdaj je nastavljeni? Spomlad drevesa sadne sadimo in divjake požlahnujmo, kakor dela Andrej Net po domače Mihovec iz Kokrice nad Kranjem. On je letos 700 odraščeni murv vsadil. Iz semena, ki ga je na en velik prostor letos 2 funta posejal, je pognalo, kakor on ceni, kacij 50.000 murv, pa kdo bi jih preštel, ko jih je kot na veliki njivi prosa! Tih murv bo on nekaj sam imel, nekaj pa prodal, da jih bodo drugi nebeškemu Očetu nastavili, naj jim ta na-nje perje nosi, s katerim bodo svilne črviče preživili. Zraven murv, ki jih je Net letos posadil in vsejal, je on letos še 4000 odraščeni murv imel, ki jih je sem ter tje razprodal. Svilnih črvičev ima 10.000, od katerih jih je 5000 izleženih 17. in 18. majnika lanskega leta; 5000 jih je pa po drugi reji po kresu izleženih. Seme teh črvičev je dobil od Pužmana iz Poljč. Vodnik je djal: „Terice pogačo, potico jedó, lanovi Gorencom cekine nesó.“ Kaj bo pa še svila, svila (žida) nesla! Zraven da je Net toliko murv nasejal, zasadil, poprodal, da je vsejal svojih 10.000 jabelk in krušk, in to vse se mu je srečno ozelenilo. Še od pred ima kacij 10.000 pocepljenih drevesec, hrušk, jabelk, marelic, mirabelic in mnogotere baže češpelj ali sliv. On cepi večidel z nakladom, kar gré najhitreje od rok. Pri tem delu mu pomaga njegov sin in še drugi. Prihodnje leto se bo pri njem dobilo murv, jabelk, požlahnjenih češpelj, orehov, hrušk, toda hruške bodo večidel še premajhne za presajati. V dveh letih se bo pri njem dobilo na prodaj mnogovrstnih drevesc na izbiro, kolikor bo kdo hotel. Zlasti bodo pa njegove drevesca rade rastle, ker niso zdaj v predobri zemlji. Nekteri hruške in jabelka radi na kutine cepijo; take drevesa so za kuhinske vrte in cvetnjake, kjer za večje drevesca prostora ni, sicer so pa podobne Kitajkam, ki v prvi mladosti čevlje iz medenice obužejo in jih nikoli ne izzujejo, da so pozneje pokvečene. Kutinarji in kutinarice tudi doraščeni stojé med družimi doraščenci kot ubogi pritlikovčki med postavnimi grenadirji. Nekaj je bolje kot nič; komur kaže li kutinarje in kutinarice imeti, jih bo tudi pri našem Net-u lahko dobil. Net se pečá umno s sadjorejo, in tacega je bilo v našem kraju krvavo treba. Dosti gospodarjev ima veliko in vse zapušeni vrtov in prostora; za sadjorejo se ne zmenijo. Naš Net bo daleč okoli ljudi za svilorejo in sadjorejo unel, zlasti pa mladino. Predosliški šoli je dal veliko drevesec za sadišče, in je obljubil prihodnje leto jih še več dati. Vsacega podučí rad, kako je peške sejati, drevesca saditi in cepiti. Šolarji na kmetih! pridno se učite sviloreje in sadjoreje. Bogu nastavljajte murvine, jabelčne, hruševé, češpljeve, orehove in češnjevé drevesa. Kar mu bodete nastavili, na tisto vam bo nosil 20, 40, 50 let in še dalje. Vsako poletje in jesen vam bo prinesel. Pridni bodite, lepo živite, radi molite, da ne bo namesti z darovi s kako šibo nad vas prišel, vas zavolj hudobij in lenobe pretepat. H pospešenju sviloreje in sadjoreje pri nas bi mnogo pripomoglo, če bi še kmetijska družba blagovolila Andreju Net-u častno svetinjo podeliti, kar naj bo predstojništvu te družbe priporočeno. *) Pri Andreji Net-u je viditi tudi prstene

*) Priporočilo pridnega sadjo- in murvorejca A. Neta bomo izročili sl. odboru kmetijske družbe, da se mu ob svojem času podeli svetinja, ki jo po pravici zasluži, čeravno bo pisarju „Tagespošte“ v nos dregalo, da prizadevanje kmetijske družbe celó deleč sega, da priprosti kmet v Kokrici se pečá z murvo- in svilorejo, dela ceví za drenažo itd. in da vse to so nasledki podukov prokl. . . . slovenskih časníkov in bukev!

ali lončene cevi ali rore za vodo pod zemljo drenažo napeljati. Več tisoč jih ima in dober kup. Viditi je pri njem še mnogo reči, ki v namen tega pisanja ne spadajo. Ko enega dne k njemu pridem, sem menil, da sem v beneškem arsenalu; kakoršnega delavca ali mojstra sem le hotel, tacega sem pri njem zagledal.

Iz Sevnice 5. junija. B. S. — Popoldne 3. dne t. m. nas je žalostna novica omamila. Nemila smrt pokosila nam je po celó kratki bolezni našega občno čislanelega kantonskega nadčelnika gospoda Valentina Pristava. Bil je rajni ne le zvest služabnik cesarju, temuč tudi prav oče celemu sevniškemu okraju. Ni tedaj čuda, da takega pogreba ni še vidila naša okolica kakor je bil današnji; vse, staro in mlado, od blizo in daleč, je privrelo, da skaže zadnjo čast nepozabljivemu gospodu. Naj v miru počiva!

Iz Ljubljane. V poslednji seji mestnega odbora je bila služba četrtega učitelja na mestni Št. Jakobški šoli gosp. Trojar-ju, dozdej učitelju v Logatcu, podeljena; pri tej priliki se je gosp. Praprotnik pomeknil na mesto prvega, gosp. Belar na mesto drugega, in gosp. Raktelj na mesto tretjega učitelja te po vsej pravici hvaljene mestne šole. — Ker se ne vé, kako stoji z učenjem slovenščine v tukajšni protestantovski šoli, je bilo v ravno tej seji sklenjeno, da se tistih 100 gld., posebno v ta cilj in konec dodeljenih, ne izplača pred, dokler ni dokazano, da se ta namen spolnuje.

— Ker je te dni žl. gospod Kusevič Zsamaborski, predstojnik c. kr. deželnega vojaškega poveljstva, bil tukaj, se je g. mestni župan s 5 odborniki podal k njemu, da so mu priporočili prošnjo zastran preselitve generalkomande iz Vidma v Ljubljano; bili so prav prijazno sprejeti.

— Pretekli teden smo radostni ogledovali v čitavnici naši zanimivo mašino, ktera sama šiva, robi itd. Neka častita gospodična, ki si jo je naročila iz Amerike, je dovolila, da smo jo dobili v čitavnico na ogled; sam gosp. agent Kirš jo je razkazoval. Da so jo gospé in gospodičine s posebno radostjo ogledovale, se razume samo po sebi; zakaj čudo je res, kako hitro in lepo dela mojškra-mašina, ki je kakor lična igračica. Če mojškra, srajco iz tankega platna šivaje, v 1 minuti stori 23 ubodov (štihov), jih mašina naredi 640; če čevlje šiva, jih naredi 210 v eni minuti, čevljar pa le 10 itd. Amerikancem gré čast, da so iznajdili to mašino leta 1853. Sila veliko jih je zdaj že po svetu, zlasti v Ameriki, kjer šivajo že vse z mašinami.

— Pretekli teden se je dogodilo v naši gimnazii nekaj, kar bojo dopisniki unanjih časnikov gotovo po svoje razlagali. Zato povemo dogodbo samo na sebi. Ker dijakom iz 8. razreda ni bilo dopuščeno v surki zastave pri procesii sv. Rešnjega telesa nesti, nobenega pa v fraku ni bilo pri roci, je šla gimnazija brez zastave za procesijo. Drugi dan je bila v 6. razredu gimnazije na tabli neka šaljiva podoba s frakom narisana. Ker dijaki niso povedali, kdo jo je naredil, bo vès ta razred kaznovan.

— „Kranjska špraha“ je dobila zdaj tudi svojega pevca. Z neko dosti očitno ostentacijo je „Laib. Zeit.“ unidan natisnila dve pesmi, da kaže svetu, kaj zna pevec, ki noče biti „Slovenec“, ampak je le „pravi Kranjec“. Že rajni naš Prešerin je mogel to živo čutiti, da iz tistega mesta, kjer počiva njegovo truplo, bo svoje dni se oglasil „ein echter Krainer aber kein Slovene“, kajti v neki svoji pesmi blizo tako-le poje:

..... Permaruha!
Lahko boš v kozji rog ugnal Slovenca,
In proti Tebi bo Koseski — muha.

Jn res! komu bi po vseh udih električno ne švignila resnica preroških besed Prešernovih, kdor je bral, kar je „Laib. Ztg.“ prinesla v svojem 124. listu. Ker pa večini naših bravcev ne pridejo njeni listi v roke, pa so gotovo radovedni poznati pesniško delo, ktero se ponša s tem, da je „pravo kranjsko“, izročujemo jim obé pesmi od konca do kraja, ker takemu porodu — kakor „Naprej“ resnično pravi — se ne sme nič odvzeti, nič pristaviti. Očita se našemu „slovenskemu“ jeziku, da je skovan in spakedran po hrvaščini, češčini in Bog vé po čem še, — da je nerazumljiv, sirov, okorn itd. V svojih pesmah pa, v kterih „Ljubel“ toži čez „želez'co“, je „ein echter Krainer“ pokazati hotel, kakošen je „kranjski“ jezik: razumljiv v vsaki besedi vsacemu otroku, ličen in gladek kot da bi rožice sadil, zraven pa pesniško dovršen v vsaki slovki, da je čuda. Al kaj bomo dalje pridržavali bravcem samim veselje nad originalom; naj sami vse beró tudi z nemško priklado, ktere pa pevec gotovo ni dodal zato, da bi bile komú njegove „kranjske“ besede nerazumljive — tega ne — ampak gotovo le zato, da se lože presodi globoki pesniški duh, ki je navdajal „ljubelskega“ pevca, ko je vidil

..... na levi spušati en p-uh.

Glasite se pa te pesmi tako-le:

Kranjski voznik Ljubelo železnico oznani.

Bod' slaven Ljubel, belo solzan, a)
Ne dalno že pride želez'ca na dan;
Ne boš slišal škripati predmorske teže, b)
Pa tud' ne žvižgati voznike želne,
Tud' ne sveršati trompete ponečne grede. c)
Naj sušic doteče,
Naj solnce pripeče,
Brez straha spoderkne snežnični blago, d)
Zavol' urne želez'ce voznika ne bo. —
Le ostan' ti gajžle brez mire sklep, e)
Po kateri od kola do kola perskače klek. f)

Ljubel se ustraši, in 'zdehuje.

Ste upal mi starčku iz belo glavo,
Vozniki perjatli ste peli lepo,
Zdaj čujem na Teržič, in' gledam prot Kran',
Poslušam in' čakam de bodem naslan.
Še uzdignem prot mestu Ljubljani urat,
Rasločim — ja dobro — Golove in' Grad;
Vidim na levi spušati en puh,
Je — mi terdijo se vstrašim železnice duh.
Oterpne moj truplo za zmiraj čez to,
Zdaj bode — ah bode! na večno tako.

Sm Mai 1863. — Kein Slovene aber ein echter Krainer.

A. Murgel.

a) Aufthauender Schnee. d) Meereswaren. e) Die Post.
b) Schneelawinen. f) Telegraph. f) Der Unterkrainer versteht darunter das „Zauber-männchen“, wahrscheinlich als Produkt des Berges Klek, wo sich der Sage nach die Zauberinnen aufhalten.

O ti srečni „Kran!“ — smo si mislili prebravši te pesmi — v prvi polovici tega stoletja si poslal „štiri pare“ P. Knobelnovih pesem po svetu, zdaj v drugi polovici pa zopet „en par“ A. Murgelovih. Unih sicer Vodnik, kakor je znano, ni kaj častno sprejel, te pa so nam kaj dobro došle; sprejeli so jih Slovenci povsod z obema rokama in le bolj previdni „echte Krainer“ se hudujejo nad vredništvom „Laib. Ztg.“, da se je tako na limance vjelo in je natisniti dalo stvar, ki je, kakor sami pravijo: „Wasser auf die Mühle der Slovenen.“

— 2. zvezek „Torbice“ je ravnokar prišel na svetlo. Zopet ima mnogo zanimivega blaga v poezii in prozi, pa tudi v tem je mož beseda, da ima polovico sestavkov v hrvaško-srbskem jeziku, in nekoliko njih tudi s cirilico pisanih. „Ni je — pravi v predgovoru gosp. vrednik N. Ravnikar — prestrašil zvon, s kterim ji je uni dan nek dopisnik „memento mori“ zvoniti počel, — ne, ne — še posmehovala se je, misleča: kadar bo ponehal žalostni odmev, pokazala se bo do-

moljubnemu svetu z drugim zvezkom v jugoslovanski obleki.“ Dobro došla!

— Zanimiva knjižica „Jama postojnska“ z obrisom njenega notrajstva, ki jo je že pred 5 leti gosp. dr. Etbin Costa v nemškem jeziku izdal, pride zdaj tudi v slovenskem jeziku na svetlo. Dolgo že je želja po taki knjižici, ki bi bila v slovenskem jeziku voditeljca popotnikom ne le domačim, temuč tudi drugim Slovanom, ki pridejo ogledavat čuda podzemeljske deleč po svetu sloveče jame postojnske. Kupca ji bo tedaj gotovo dosti.

— Dopis iz Zagreba v poslednjem „Glasniku slov.“ moremo iz gotovih virov popraviti o tem, da „Niz bisera jugoslavjanskoga“ šteje samo v Ljubljani okoli 80 naročnikov; gosp. V. Pretner pa bo najbolje vedil povedati njih obilo število po vsem Slovenskem.

— (Odprto pisemce vredništva gospodu prof. *Einšpieler-u*). Dragi prijatelj! Prijazno Vas prosimo, da uravnate pri vredništvu „Tagespošte“ naše naročilo z 12 gld. na Vaše žalibog izostale „Stimmen aus Innerösterreich“ tako, da se nam „Tagespošta“ ne pošilja več, pa ostali dnar izroči društvu sv. Mohora. „Tagespošta“ naj pisari, kakor ji je drago; al da bi mi jo še plačevali, tega nas ni volja.

— V saboto je prejel vrednik „Novic“ pismo, v katerem mu sl. c. k. deželna sodnija sklep sodstva naznanja, po katerem je zavoljo dopisa „iz savinske doline“ od 26. nov. l. l. tožen pregreška zoper javni mir in red zavoljo prepovedanega razglasa po §. 309. in 310. kazenske postave, — da pa mu je dopuščeno, zavoljo tega se pritožiti do c. k. više deželne sodnije v Gradec. Poslužil se bote pravice. Založnik „Novic“ je izpuščen iz tožbe, ker je oni dopis celó brez njegove vednosti in volje prišel v „Novice“.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Še se nič prav ne vé, s čem se bo začel državni zbor; izprva se je govorilo, da red kazenske pravde bo prvo delo, ki ga dobí zbor v posvèt; zdaj pa zopet pravijo, da bote postava za društva, za varnost pisemske skrivnosti prve na vrsti. — Namesti Njih veličanstva bo nek minister Schmerling na tihem odprl državni zbor. — „Wanderer-u“ se iz Prage piše, da brž ko ne česki poslanci federalistične stranke ne pridejo v ožji državni zbor. Te dni so imeli posvetovanje o tem, pa kaj so sklenili, se ne vé. — Cesarski patent od 2. dne t. m. sklicuje tržaški mestni odbor, da kot deželni zbor 10. t. m. voli nova poslanca v državni zbor dunajski. — Vladni list „Gen. Kor.“ preklicuje novico magjarskega časnika „M. Sajtó“, po kateri se ima erdeljski deželni zbor še le 1. avgusta začeti, ter pravi, da se bo začel že prve dni julija, ako se le dotične gosposke toliko podvzajajo, da so saj do 28. dne t. m. volitve poslancev po celi deželi gotove. Magjarska stranka že pridno dela, da se volijo poslanci po njenem smislu;

Rumunci in Saksonci so mlačnjaki; uni véjo, kaj hočejo, ti pa se še lovijo in ne véjo kaj. — Zandarji dobijo spet nove klobuke po podobi vojaških, ki jih nosijo strelci. — C. k. ministerstvo je napravo občinske (srenjske) hranilnice v Celji dovolilo. — Po „Wandr.“ bo začel „Ost und West“ na Dunaji zopet izhajati; vrednik mu bo A. Sandić; izdajatelj ostane dr. Tkalac. — „Glasonoša“ piše, da ni res, daban Šokčević pride za vojaškega ministra; za namestnika ministra grofa Degenfelda odločen je podmaršal Henigstein. — Na gimnazii z adarski se godijo mnoge premembe; učitelja M. Klaić in J. Danilov sta zgubila učiteljstvo, ravnatelj Pulić pa je prestavljen v Trident. Za narod svoj mnogozasluženi gosp. Klaić, za ktere ga po Dalmaciji naberajo doneske, da se mu v imenu domovine izroči sjajna svetinja, pride po „Glasonoši“ morebiti na kako hrvaško gimnazijo. — Kar se tiče letine, se iz Ogerskega iz enih krajev slišijo vesele, — iz drugih žalostne novice. Vendar je zadnje tedne dež povsod dobro pomočil. Al več kot srednje letine ne bo nikjer; zato je posebno pšenici in reži cena poslednji teden že poskočila; v Sisku je vagan za goldinar dražji. — Unkraj Donave je 4. dne t. m. slana veliko škodo naredila; mraz je bil tak, da sta v dolinah trta in krompir pozebla. — Korar Stulec, vrednik „Pozora“, je ravnokar prestal dvamesečni zapor, v ktere ga je bil po tiskarni tožbi obsojen. — Najvažnša politična novica preteklega tedna je gotovo ta, da pri novih volitvah po Francozskem 2. dne t. m. so izvolili 18 poslancev v državni zbor, kateri, kakor se iz vladnih časnikov vidi, sive lasé delajo cesarju Napoleonu. Dzdaj je v zboru plesalo vse, kakor je vlada njegova godla; al zdaj je prišlo 18 drugih izurjenih godcev vmes, ki bojo tudi gosti hotli, in ne bojo sami kimali kakor večina sedanjih poslancev. Zato bojo vprihodnje novice iz Pariza važne. Kako se bo zdaj zasukala politika Napoleonova o rusovsko-poljskih zadevah, se bo kmali pokazalo. Sploh se o teh zadevah še nič pravega ne vé; to je nek gotovo, da te dni grejo v drugič od angležke, francozke in avstrijske vlade pisma v Petrograd rusovski vladi; koliko so se zedinile te vlade in kaj bojo zahtevale, ni znano; toliko se pa še zmiraj trdi, da naša vlada v vsem ne gré ene poti z angležko in francozko. Rusovska vlada je nek na vse pripravljena; v premirje (začasno prenehanje vojske), pravijo, se nikakor ne bo udala, ker nima s sovražnikom unanjem vojske, ampak le boj z podložnimi uporniki. — Na Pruskem gré ustava z velikimi koraki rakovo pot; čedalje bolj zdaj brzdajo časnike najbolj, zakaj svobodna beseda je absolutizmu najhujši trn v peti.

Listnica vredništva. Stric Matija svojemu stričniku Jurčkovevu Matevžu: Drugi pot gotovo prejmete zaželjeno pismo zastran „čudadelnih verižic“ v „Novicah“; ta teden nismo mogli. — Gosp. Jank. v M: Radostni prejeli, pa za današnji list ni bilo več moč; tedaj gotovo drugi pot. Le večkrat kaj!

Vabilo na naročbo „Novic“.

Za drugo polovico letošnjega leta, ki se začinja 1. dan prihodnjega mesca malega srpana (julija), naj se častiti naročniki, ki so „Novice“ dosihmal imeli, pa tudi taki, ki jih na novo dobivati želijo, podvzajajo z naročilom, da se jim pošiljanje v prihodnjem mescu ne pretrga. Izročuje se jim v polajšanje pisanja po navadi naročilno pismo, v katerem naj pošljejo naročnino. Ako kdo častitih naročnikov, ki je že za celo leto naročen, prejme to pismo, naj ga ne moti, ni mu namenjeno.

Novice veljajo za pol leta po pošti pošiljane 2 fl. 20 kr., v tiskarnici prejemanе 1 fl. 80 kr.
za četrt „ „ „ „ 1 „ 15 „ „ „ — „ 90 „